

NAMAZLARI CAMİDE KILALIM!*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem...

Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

مَنْ أَدْمَنَ الْأَخْتِلَافَ إِلَى الْمَسْجِدِ، أَصَابَ أَخَا
مُسْتَفَادًا فِي اللَّهِ، أَوْ عِلْمًا مُسْتَطَرَفًا، أَوْ كَلِمَةً
تَدُلُّهُ عَلَى الْهُدَى، وَأُخْرَى تَصَدِّهِ عَنِ الرَّدَى، أَوْ
رَحْمَةً مُنْتَظَرَةً، أَوْ يَتْرُكُ الذُّنُوبَ حَيَاءً أَوْ خَشْيَةً

(طب. كر. عن الحسن بن علي)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 399/13 (*Men edmene'l-ihtilâfe ile'l-mescidi, esâbe ehan müstefâden fi'llâhi, ev ilmen mustatrafen, ev kelimeten tedüllühû ale'l-hüdâ, ev uhrâ tesudduhû ani'r-ridâ, ev rahmeten muntazaraten, ev yetrükü'z-zünûbe hayâen ev haşyeten*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlelerin üzerine olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri kıldığınız namazları, yaptığınız ibadet ve taatleri kabul eylesin...

Dualarınızı, isteklerinizi, dileklerinizi ihsan eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i serîflerinden bir demet, üstadımız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Hazretleri'nin cem' ve te'lif etmiş olduğu *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabının *mim* faslından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i serîflerin okunmasına ve izahına geçilmezden önce, evvela ve hâsseten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS'in ruh-i pâkine hürmetimizin nisânesi, bağlılığımızın ve sevgimizin işareti olmak üzere ve onun mübarek âlinin, ashâbının, etbâının, ahlâbının ruhlarına hediye olmak üzere; sair enbiyâ ve mürselînin, cümle evliyâullahın ruhlarına hediye olmak üzere;

Şu eseri te'lif eylemiş Hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi Hazretleri'nin, kendisinden feyz aldığımız üstadımız Muhammed

Zahîd-i Bursevî'nin, bu eserin içindeki bilgilerin ilimlerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün râvilerin, alimlerin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadîşleri dinlemek üzere şu meclise, şu mescide gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin ruhlarına hediye olsun diye; şu hayatta bulunan biz müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun bir ömür sürüp, huzuruna sevdiği razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun temennisiyle, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-i Serîf okuyalım!

.....

a. Mescide Çok Devam Eden Kimse

Metnini okuduğumuz hadîs-i serîf mescidlere devamın faydalarını bize bildiren bir hadîs-i serîftir. Peygamber SAS Hazretleri'nden Taberânî'nin kitabında nakledilmiş, İbn-i Asâkir'de de var. Bu hadîs-i şerîfte Efendimiz SAS şöyle buyurmuşlar:¹

¹ Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.III, s.88, no:2750; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.497, no:5541; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimâşk*, c.XIV, s.92; İbn-i Adiy, *Kamil fi'd-Duafa*, c.III, s.350; İbn-i Hibban, *Mecrûhin*, c.I,s.367; Hasan ibn- i Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.570, no:20303; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.403, no:45470.

مَنْ أَدْمَنَ الْأَخْتِلَافَ إِلَى الْمَسْجِدِ، أَصَابَ أَخًا
مُسْتَفَادًا فِي اللَّهِ، أَوْ عِلْمًا مُسْتَطَرَفًا، أَوْ كَلِمَةً
تَدُلُّهُ عَلَى الْهُدَى، وَأُخْرَى تَصَدِّهِ عَنِ الرَّدَى، أَوْ
رَحْمَةً مُنْتَظَرَةً، أَوْ يَتْرُكُ الذُّنُوبَ حَيَاءً أَوْ خَشْيَةً

(طب. كر. عن الحسن بن علي)

RE. 399/13 (*Men edmene'l-ihtilâfe ile'l-mescidi.*)

Edmene, “idman etmek yani devam etmek, bir şeyi devamlı yapmak” demek. *Ihtilâfe*, ilâ ile kullanılınca gidip gelmek, çok gitmek, bir gidiyor bir geliyor, çokça gidip geliyor mânâsına geliyor. “Mescide kim çok gidip gelirse, gidip gelmeyi idman ederse, bunu çok yaparsa, devamlı mescide gider gelirse... Mescide gitmek, mescidde namaz kılmak kendisinin itiyadı, alışkanlığı olursa...”

Bir müslüman günde beş defa gider, çünkü davet olunuyor:

(*Hayye ale's-salâh!*) “Haydi namaza gelin!”

Müezzin bağırdığı zaman söylediği sözleri bir bilsek, yüreğimiz dayanmaz ki... (*Hayye ale'l-felâh!*) “Kurtuluşa gelin, felâha gelin!” diyor; oturuyor! Davet... Evet, müezzin söylüyor ama Allah’ın daveti; ev Allah’ın evi, davet de Allah’ın daveti, kul da Allah’ın kulu; gelmiyor.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:²

لَا صَلَاةَ لِجَارِ الْمَسْجِدِ، إِلَّا فِي الْمَسْجِدِ

(ك. قط. ق. عن أبي هريرة؛ قط. حب. عن جابر؛ ش. ق. عن علي)

(*Lâ salâte li-câri'l-mescid, illâ fi'l-mescid*)
[Mescide komşu olan kimse için başka bir yerde namaz yoktur, ancak mescidde namaz kılması uygun olur.]

Bir insan mescid komsusu olursa, mutlaka namazı mescidde kılacak. Etrafta bulunan bütün apartmanlardaki kardeşlerimizin şu mescide gelmesi lâzım ama buradaki gelmezse, kardeşlerimiz Hereke'den gelir, Yalova'dan gelir, İzmit'ten gelir, Bursa'dan gelir, Adapazarı'ndan gelir, Konya'dan gelir, Aksaray'dan gelir. Buradaki gelmezse ne diyelim, kötü bir şey demesek bile şu güzel sözü söyleriz:

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ

(المائدة: ٥٤)

² Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.373, no:898; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.420, no:2; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.57, no:4724; Ebû Hüreyre RA'dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.419, no:1; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.94; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.181, no:628; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.I, s.497, no:1915; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.303, no:3469; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.57, no:4721; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.1108, no:20737; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2074, no:3073; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.415, no:17141; RE. 481/2.

(*Zâlike fadlu'llâhi yü'tîhi men yeşâ'*) “Bu Allah’ın bir fazlıdır ki, dilediğine verir.” (Maide, 5/54)

Herkese nasib olmuyor. Bir insan bir camiye gelmişse, ne büyük bir şeref, huzura kabul olmuş! Camiye gelememiş ki, ne kadar üzülse yeridir; camiye kabul olunmamış, huzura girememiş!

Şöyle düşünmesi lâzım:

“—Kim mescide devamı itiyat edinirse, çok gider gelirse...”

Ne olur? Kazanılacak maddî ve mânevî faydalar hadîs-i şerîfte sayılıyor:

(*Esâbe ehan müstefâden*) “Camide kendisinden faydalanılan bir kardeş bulur.” Orada bir kardeşe isabet eder. Bakar ki ârif, kâmil, cemaatten mübarek bir zât; sohbeti tatlı, bilgisi geniş bir kardeş sahibi olur.

Ev, Arapça’da veyahut mânasına. (*Ev ilmen mustatrafen*) “Zarif bulunan bir ilme sahip olur.” Herkesin, “Ne hoş bir bilgi, ne kadar tatlı, ne kadar derin bir düşünce, ne kadar hikmetli fikir!” diye beğendiği, hoş, zarif bulduğu ilimler.

Bizim eskiden beri büyüklerimizin açtığı yoldur. Mektepte değiliz, sıraların içinde değiliz, biz de kürsüde değiliz; caminin içinde namazımızı kıldık, bu tarafa döndük, hadis tefsir okuyoruz.

Camilerimiz, cemiyetimizin merkezidir. Camimiz bizim her şeyimizdir. Çocuklarımız, yaşlılarımız camiye gelir, cenazelerimiz camiye gelir, camiden âhirete uğurlanır, nikâh dualarımız camide olur. Her şeyimiz camide; cami bizim her şeyimiz!

“Bir faydalı ilim öğrenir. (*Ev kelimeten tedüllühû ale’l-hüdâ*) Yahut orada hidayete delâlet eden bir söz duyar.” Çünkü camide mâlâyani konuşulmaz, kötü sözler söylenmez, dünya kelâmı söylenmez; hep âhirete yarayacak, Allah korkusunun ışığı altında, el vicdana konularak söylenecek sözler söylenir. Cahil konuşmaz da bilgili insan konuşur, hak yolu görür, hak yolu bulur.

(*Ev uhrâ tesudduhû ani’r-redâ*) “Veyahut da bir söz duyar ki o söz kendisini kötülükten men eder.”

“—Ben şimdiye kadar şöyle yapıyordum, meğer o da doğru bir şey değilmiş. Bundan sonra inşallah öyle yapmayayım!” diye kendisini kötülükten alıkoyacak sözler duymuş olabilir.

(*Ev rahmeten muntazaraten*) “Veyahut beklenen rahmete kavuşulur.”

İnsan camiye neden geliyor? Allah rahmet eylesin, rahmetine gark eylesin, ihsanına boğsun, mazhar eylesin diye geliyor. Beklenen rahmete kavuşulur.”

(*Ev yetrukü’z-zünûbe hayâen ev haşyeten*) “Veyahut buraya gelirken giderken, ‘Yahu ben cami cemaatindim, Allah-u Teâlâ’nın huzurunda şu pâk alnımı yere koydum. Simdi ben bu camiden çıkmışken günaha dalar mıyım? Dalmam. Şu kötülüğü yapar mıyim? Yapmam, yakışmaz.’ diye yapacağı kötülükten kendini alıkoyar, günahları terk eder.”

(*Hayâen*) “Utandığı için, (*ev haşyeten*) veya Allah’tan korktuğu için yapar.”

Bilin ki Kur'ân-ı Kerîm'de, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin âyet-i kerîmesinde bize bildirilmiştir:

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

(العنكبوت: ٤٥)

(*Inne's-salâte tenhâ ani'l-fahşâi ve'l-münker*)
[Muhakkak ki, namaz, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar.] (Ankebut, 29/45)

Öyle bir hassası vardır. İnsan namaza gelmeden önce içinde kötü şeyler besler. Namaz kıldıktan sonra, o kötü şeyler temizlenir. "Haydi Yaradan'a havale ettim. Yaradılanı hoş gördüm, Yaradan'dan ötürü." der; hak işi yapar, kötülüğü terk eder. Utanarak, bana yakışmaz diyerek veyahut Allah'tan korkarak kötülüğü terk eder, kötülükleri bırakır.

İşte camiye devam etmenin faydalarından bir kısmı bunlardır. Dikkat ederseniz, evde yalnız kaldığı zaman bunların hiç birisi olmaz. Söylediklerimi aklınızdan geçirirseniz; bunlar evde olmaz, camide cemaatin bereketiyledir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.278, no:18472; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.VI, s.516, no:9119; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.43, no:15; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.149, no:111; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.I, s.104, no:81; Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.429, no:2058; Hz. Aişe RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.628, no:5962; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.392, no:9097; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.934, no:20242; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.57, no:1074; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XII, s.66, no:11451.

الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ، وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ

(القضاعي عن النعمان بن بشير)

(*El-cemâatü rahmetün, ve'l-furkatü azâbün*)
“Cemaatte rahmet vardır; firkatte, tefrikada, ayrılıkta azap vardır.”

Toplulukta, birleşmekte, beraberlikte rahmet vardır. Allah'ın rahmeti beraber olanların üstüne yağar, ayrılanlara yağmaz; ayrılanlara azap gelir. Kim müslüman cemaatini terk ederse, sürüden ayrılanı kurt kapar. Onun için cemaati terk etmeyelim, camileri terk etmeyelim! Bu camiler bize ecdadımızın bize emanetleridir.

Camilerin imarı iki şekilde olur: Taşını, toprağını, çimentosunu, sıvasını tazellersiniz, duvarını yıkılmaktan korursunuz. İçinde cemaat olursanız da cami çalışır. Bir maddî imar, bir mânevî imar.

Camileri terk etmeyin! Gönlü mescidlere asılı duran kimseler, öteki namaz vaktinde mescide gelinceye kadar akli mescitte olan kimseler Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelenecek yarın, rûz-ı mahşerde. Öğleyin kıldın, ikindiye kadar evinde durdun ama "İkinci ezani okunacak aman hazırlanayım." şeklinde aklın hep mescidde kaldı. İkindiye kıldı, akşama kadar akli mescidde:⁴

⁴Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.234, no:629; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.715, no:1031; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.598, no:2391; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.222, no:5380; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.952, no:1709; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.439, no:9663; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.185, no:358; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.338, no:4486; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.251, no:6324; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.405, no:549; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.16424; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.461, no:5921; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.47, no:80; Ebû Hüreyre RA'dan.

وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ بِالْمَسْجِدِ إِذَا خَرَجَ مِنْهُ، حَتَّى
يَعُودَ إِلَيْهِ

(حب. ق. عن أبي هريرة)

(*Ve racülün kalbühû muallakun bi'l-mescidi izâ harace minhü, hattâ yeüde ileyhi*) “Mescidden çıktıktan sonra, öteki namaz için tekrar mescide gelinceye kadar aklı mescidde olan kimse...”

Şu kandil nasıl takılıysa, aklı burada, gönlü burada... İşte böyle kimseleri Allah-u Teâlâ Hazretleri Arş-ı A'lâ'nın altında, aziz kardeşlerim, gölgelendirecek.

Bakın hava bugün sıcakça... Her ne kadar şu kubbenin altında gölgedeysek de hava sıcak, hepimiz terliyoruz, mendille yüzümüzü siliyoruz, biraz da yakı oturunca sıcak oluyor. Ama bu sıkıntılara Allah bol bol rahmet ediyor. Üstümüzde pervane dönüyor, biraz havalandırıyor ama rûz-ı mahşerde gölgesiz bir halde güneş insanın başına, alınına yaklaştıırılacak da insanların terleri kulakları hizasına kadar çıkacak.

Binlerce yıl bekleşecekler, diz çökecekler, tâkat getiremeyecekler, o kadar takatsiz kalacaklar ki herkes;

“—Rabbimiz bizim hakkımızda mahkemeyi görse, hükmü verse de cennete gideceksek cennete, cehenneme gideceksek cehenneme gitsek; bu bekleme canımıza tak etti, bundan kurtulsak!” diyecek. Bütün peygamberleri dolaşacaklar, şefaât isteyecekler.

”Rabbimiz mahkeme-i kübrâsını kursun da hiç olmazsa hükmetmeye başlasın.” diye dileyeceler. Binlerce yıl bekleşecekler. O günde Ars-ı Âlâ’nin gölgesinde nurdan minberlerde gölgelenmeyi düşünün. Bu tabirleri ben uydurmuyorum, hadîs-i şerîfte zikrediliyor. (*Alâ menâbire min nûrin*) diye hadîs-i serîflerde zikredilmiş.

İşte yedi sınıf, yedi zümre insan. Ars-ı A’lâ’nin gölgesinde gölgelenecek olan insanlardan bir tanesi, aklı mescidlerde olan kişidir. Bu mescidleri terk etmeyin!

Mehmed Zahid Hocamız’ın bana olan vasiyetlerinden biri de şuoldu ki:

“—Su mescidi [İskenderpaşa Camii] büyük bir mâni olmadıkça terk etme!”

Çok büyük mazeret, mâni olursa neyse, bunun dışında mescidleri terk etmeyeceğiz. Hocamız pazar günleri başka yerlere gidenleri;

”—Pazar günü ders varken nereye gidiyorsunuz?” diyerek kınar, ayıplar, azarlardı.

“—Hocam, vaaz veren hoca şöyle, böyle...”

Bana ne söylerseniz yeri ama, bu usûl büyüklerimizden böyle gelmiş, böyle gidiyor. Ben de geleceğim, ben de gideceğim budünyadan. Bu kürsüleri kimler görmüş, kimler gelip görecektir, bizim bedenlerimiz toprak olacak, burada kimler daha ne namazlar kılacak, bilmiyoruz. Belki kılacak, belki kılmayacak, gelip geçer ama bu usûlü bozmamak lâzım. Bu usûl, camide hadis söylemek, ilim öğrenmek, tâ Peygamber Efendimiz’in zamanındaki usûl.

Onun için, pazar günleri safa yerine gitmeyin, esas safa yeri burasıdır. Buraya gelin, hadisleri dinleyin!

Burası cennet bahçesi gibidir.

“—Cennet bahçelerine uğradığınız zaman istifade edin.” buyuruluyor.

Cennet bahçesi nedir?

Burada üç-dört hadîs-i serîf geçti, bilirsiniz. Bir tanesi *mecâlisü'l-ilm*, ilim meclisleri diye cevaplandırıyor Peygamber Efendimiz. İşte, bakın Rasûlüllah’ın bilgilerini size naklediyoruz. Şurası cennet bahçesi, nasıl?

Gözünden perde kalksa, belki meleklerin gökyüzüne kadar yığıldığını görürsün. Rasûlüllah’ın hadisi söyleniyor, dinin ahkâmı öğretiliyor.

Geçen hafta okumadık mı; bir hadîs-i serîfi ümmete ulaştıran bir insan ne kadar büyük sevaplar alıyor...

“—O hadis öğrenilsin veyahut onunla bir bid’at önlensin, engellensin.” diye öğreten kimse nedir:⁵

مَنْ أَدَّى إِلَى أُمَّتِي حَدِيثًا لَتُقَامَ بِهِ سُنَّةٌ، أَوْ
تُثَلَمَ بِهِ بَدْعَةٌ، فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ

(حل. عن ابن عباس)

⁵ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.44; İbn-i Asâkir, *el-Erbaîn fî Menâkibi Ümmehâti'l-Mü'minîn*, c.I, s.33; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.158, no:28815; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XLI, s.403, no:45471.

RE. 398/13 (*Men eddâ ilâ ümmetî hadîsen li-tukâme bihî sünnetün, ev túsleme bihî bid'atün, fehüve fi'l-cenneh.*)

(*Men eddâ ilâ ümmetî hadisen*) “Her kim benim ümmetime bir hadis rivayet eder, naklederse...”

Neden? (*Li-tükâme bihî sünnetün*) “Onunla bir sünnet yerine gelsin, ifa olsun, ikâme olunsun, tatbik olunsun diye. Öğrensinler de bu sünneti yapsınlar diye... (*Ev túsleme bihî bid'atün*) Bir bid'atin gediği kapatılsın diye bu hadisi şerifi kim öğretirse; (*fehüve fi'l-cenneh*) böyle yapan kimse cennettedir.”

Hem dünyada, hem âhirette Allah ona büyük mükâfatlar verecek.

Onun için, bu mescidlere devam edelim. Evde namaz kılmak iyi ama mescidde namaz kılmak ile mukayese edilmez.

أَيْنَ الثَّرَى مِنَ الثُّرَيَّا؟

(*Eyne's-serâ mine's-süreyyâ*) der Araplar. *Serâ*, toprak demektir. ”Toprak nerede, gökteki Ülker yıldızı nerede?” Birbirine denk olur mu? Olmaz.

Bu ilim meclisleri böyledir. Meclisleri kim ma'mur eder? Allah'a inanan, âhiret gününe inanan, imanı kavi olan sağlam müslümanlar.

Burayı kim terk eder? Zayıflar terk eder. Kalenin dışında kalır. Zavallı koyun gibi, kurtlar parçalar

Bu yerlerin kıymetini bilin! Biraz terliyorsunuz ama ecir çok. Mühim olan da Allah'tan ecir sevap kazanmak, huzurunda cennetine cemâline ermek, rahat etmektir. Zaten bu dünyada sıkıntı çok oluyor.

b. Besmelesiz Yağ Sürünmek

Bu hadîs-i serîf, İbn-i Sinnî tarafından Düveyd ibn-i Nâfi isimli zât-i muhteremden mürsel olarak rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:⁶

مَنْ ادَّهَنَ وَلَمْ يُسَمِّ، ادَّهَنَ مَعَهُ سَبْعُونَ شَيْطَانًا

(ابن السنى فى عمل يوم وليلة عن دويد بن نافع القرشى مرسلًا)

RE. 399/14 (*Men iddehene ve lem yüsemmi, iddehene meahû sittûne şeytânen.*)

(*Men iddehene*) “Kim yağlanırsa...” *İddehene*, yağ sürünmek demek. Başlarına bir çeşit yağ sürerlerdi.

“—İnsan hiç başına yağ sürer mi?” diye biraz garip gelebilir.

Biraz düşünün. Hani saçları parlasın, bozulmasın diye bizde briyantın sürmüyorlar mı? Onun gibi bir şey. Araplar da iddihan ederlerdi, dühün sürerlerdi saçlarına. Yağ sürerlerdi. Oranın iklimi sıcaktır, insanı perişan eder. İnsanın

⁶ İbn-i Sinnî, *Amelü'l-yevm ve Leyleh*, c.I, s.327, no:173: Düveyd ibn-i Nâfi el-Kureşî'den.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.647, no:17213; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.428, no:45651.

derisi kurur, çatır çatır çatlar. Oranın iklimine göre ve saçların güzel olması için, yatması için, o zamanın usûlü olarak briyantınlenmek gibi yağ sürünmek vardı.

“—Kim yağlanırsa... Saçlarını kremlerse...” diyelim.

Yağ deyince biraz garip geliyor insana. “Kim kremlerse diyelim saçlarını; (ve lem yüsemmi) ama Allah’ın adını anmadan, ‘Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm.’ demeden yaparsa...”

Semmâ-yüsemmi-tesmiyeten, Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm demek mânâsınadır. *Bismi’llâh* demeden yağlandı. (*Iddehene meahû sittûne şeytânen*) Altmış şeytanı da beraber yağlamış olur.”

c. Kim Nefsini Zelil Ederse

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

مَنْ أَذَلَّ نَفْسَهُ أُعْزَّ دِينَهُ، وَمَنْ أَعَزَّ نَفْسَهُ أَذَلَّ دِينَ هُ؛
وَالدِّينَ لَا بُدَّ مِنْهُ، وَمَنْ سَمَّنَ نَفْسَهُ هَزُلَ دِينَهُ، وَمَنْ
سَمَّنَ دِينَ هُ سَمَّنَ لَ هُ دِينَهُ، وَسَمِنْتَ لَهُ نَفْسُ هُ

(حل. عن أبي هريرة)

⁷ İbn-i Sinnî, *Amelü'l-yevm ve Leyleh*, c.I, s.327, no:173: Düveyd ibn-i Nâfi el-Kureşî'den.

Kenzü'l-Ummal, c.VI, s.647, no:17213; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.428, no:45651.

RE. 400/1 (*Men ezelle nefsehû*) “Kim nefisini zelil ederse, (*eazze dînehû*) dinini aziz kılar. (*Ve men eazze nefsehû*) “Kim nefisini aziz tutarsa, ona kıymet, pâyeye verir de onun peşinden giderse, ona izzet, ikram ederse, (*Ezelle dînehû*) dinini zelil, hor eder. (*Ve'd- dînü lâ büdde minhü*) “Ama din herkese lazımdır, ona çare yok.”

Dinsiz olunmaz ki! Dini olmayınca insan dünyada da, âhirette de bir şeye yaramaz ki...

(*Ve men semmene nefsehû hezele dînehû*) “Kim bedenini semirtirse, yağlandırırorsa dinini zayıflatır. (*Ve men semmene dînehû*) Kim de dinini semirtirse, kuvvetlendirirse, (*semîne lehû dînühû ve seminet lehû nefsühû*) ”Öyle yapan kimsenin hem dini kuvvetlenir, hem de nefsi kuvvetlendirilir.”

Hepimizin aklı, nefsi var. Nefisimiz; bizim içimizdeki, bize kötü şeyleri isteten, arzuların kaynağı olan mânevî varlıktır. İstiyor. Mesela içimizden bir şey; “Yemek istiyorum!” der, gideriz yemek yeriz. ”Ah, çok yoruldu, uyku istiyorum.” der. Sözle söylemese bile biz hissederiz onu, küt yatağa yatar, uyur.

“—Bugün canım hiç çalışmak istemiyor.” der, çalışmayız.

“—İşe gitmek istemiyorum.” der, gitmeyiz.

“—İçki içmek istiyor canım.” der.

Şımartırsak. Madem çok istiyorsun biraz şundan vereyim; “Biraya da içki değil.” diyorlar, derken içer.

“—Canım biraz da kumar oynamak istiyor.” der ve saire...

Nefis; can dediğimiz, bizim içimizden gelen isteklerin, arzuların kaynağıdır. Bu nefsin dediklerini tutarsan:

والنفس كالطفل، إن تهمله شبَّ على

حبِّ الرضاع وإن تפטّمه ينفطم

*Ve'n-nefsü ke't-tıfli, in tühmilhu şebbe alâ
Hubbi'r-radâi, ve in teftimhu yenfatimi.*

“Nefis çocuk gibidir, meme vermeğe devam edersen, kazık kadar olur, gene meme emmek ister. Ama zamanında kesersen, kesilir.”⁸

Dört yaşına kadar çocuk hâlâ meme emiyor. İki yaşından sonra çocuk emzirilir mi? “Kazık kadar çocuk, ayıp!” derler.

Nefis de böyledir; alıştıırırsan, bırakmak istemez. Yedi yaşına gelse de, dokuz yaşına gelse de ister.

Nefsin arzuları çoktur, bitmez. Bir tanecik nefsimiz var; ama içimizdeki arzuları sayamayız. Bir açsan, cevizin içi gibi bir tane çıkmaz; kaynaşır böyle arzular. Kıyır kıyır arzu... Bitmez arzuları. Eğer o arzuların hepsini ona verirsən;

“—Tamam, üç tane arzum yerine geldi. Bundan sonra artık bir şey istemeyeceğim, Allah senden razı olsun.” diye kenara çekilmez.

⁸ İmam Busîrî, *Kaside-i Bür'e*, beyit:17.

İstedikçe daha çok ister, verdikçe daha çok ister. Böyle bil. Gider durur nefsin hali. Onun her istediğini yapan insan helâk olur. Ona akılı hâkim kılacaksın, akıl onun isteğine bir bakacak.

“—Senin bu isteğin yersiz, vermiyorum. Sus, otur!” diyecek.

Meselâ, Ramazan’da:

“—İşte midem biraz ağrıyor da, ne olur oruç tutmasam...” içerden o kıvranır. “İşte zaten şeriatta de hani hastalar tutmasa da olur, müsaade var ya” kıyıdan köşeden senin zayıf tarafını arar. “Sus! Bu oruç tutulacak! Tutarsan hiçbir şey olmaz.

“—Geçen sene oruç tutmuştum da başım ağrımıştı. Yine başım ağırırsa ilaç alamam.”

Sen bir tut bakalım, olacak mı?

Nefis bir sürü bahane ileriye sürer. “Sus” dersin hakkı yaptırırsın.

“—Kalk namaz kil!”

“—Ya çok yoruldu, sabahtan aksama kadar ayaklarım ağrıdı; biraz sonra yaparım.” der.

“—Haydi biraz istirahat et, acıdım sana...” dersin; bir uyanırsın, bakarsın ne yatsıyı kılabilmişsin, ne teheccüdü kılabilmişsin, ne de sabahı; üstüne gün doğmuş da ne hâle gelmiş...

Neden? Ona fazla yüz verdiğin için.

Onun için, içimizden gelen arzuları kontrol etmeyi öğrenmemiz lazım.

Nasıl öğreneceğiz? Bir mektebe gitsek de bunun egzersizini yapsak. Ramazan bunun mektebiydi, Ramazan kurs zamanıydı; nefsimizi engellemek, nefsimizi tutmak zamanıydı. Ramazan boyunca önümüzde yiyecekler vardı, yemedik. Karpuzlar, böyle buzdolabında sıralı duruyordu meyveler, siseler, soğuk sular duruyordu. İçmedik. Geceleri yorgun da olsak; “İşten geldik, haydi teravihi kaçırmayalım!” dedik, “Hatimle kılıyoruz.” dediler, geldik. Hatimle kılanlar. Neden? Sevap alacağız diye. Şeytanlara biraz zincir vuruluyor da insan hayırları kolay isliyor. Ramazan’da alışıp Ramazan’dan sonra devam ettirecektik. Ramazan günahlara kefarettir. Tertemiz olduk. Ramazan’dan sonra dikkat etmemiz lazımdı. Yine günahlara dalıyoruz, yüzümüz kararıyor, kalbimiz günahların lekeleriyle kirlenmeye başlıyor. Nefsi hor, zelil edeceğiz.

“—Kim nefsinin zelil ederse dinini aziz eder; dini yerini bulur, sevap kazanır.” diye buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Peygamber Efendimiz diyor, ben demiyorum. İlah bir tarafa, tercümesi böyle.

“—Kim nefsinin zelil ederse dinini aziz eder. Kim nefsinin aziz tutarsa ‘Aman üzülme, aman canın sıkılmasın.’ diye şımartırsa, (ezelle dînehû) dinini hor eder.”

Nefis, dinin emirlerini yaptırtmaz ki...

(*Ve’d-dînü lâ büdde minhü*) “Halbuki dinsiz de olmaz.”

Dindarlık herkese lazım ki, Allah'ın indinde sevap kazanıp gidelim de cennetini, cemâlini bulalım. Fuzûlî'nin dediği gibi:

*Can sevmek ile müyesser olmaz cânân
Ya bundan ümit, ya tama' andan kes!*

“Canı sevmekle cânan ele geçmez. Ya cânandan vazgeç, ya candan; ikisi birden olmaz.”

(Ve men semmene nefsehû hezele dînehû) “Kim nefisini semirtirse, şişmanlatırsa dinini zayıflatır.”

Nefis nasıl semirecek? Çok yemekle, çok uyumakla, çok keyif ile, çok safayla nefsi direk gibi olur. Nasıl direk gibi? Süleymaniye Camii'nin yan tarafındaki kocaman, iki kişinin yan yana tutamadığı direk gibi olur.

Granit direk gibi olur, kırılmaz.

“—Şu hayrı işle!” dersin, yapmaz. “Şöyle yap!” dersin, etmez. Kaç türlü nasihat edersin, olmaz.

Ramazan geliyor geçiyor, bayram geliyor geçiyor; iki kardeş bayram etmiyor. Neden? Şu nefis var ya...

Ramazan geliyor geçiyor da, büyüğüne gelip bayramlaşmıyor. Neden? Nefis var, direk gibi...

Nefis kıvrılır mı? Zayıf olsa sürükler getirirsin; nefis ejderha gibi!

(Ve men semmene dînehû) “Kim dinini semirtirse, dini kuvvetli, dindarlığı sağlam olursa...”

Biz ona, salâbet-i dîniyye sahibi olmak diyoruz, sapa sağlam olursa, o zaman iki kârı olmuş olur:

Hem dini kuvvetli olmuş olur, hem de nefsi kuvvetli olmuş olur. Nefsi de kuvvetli olur öyle insanın...

(*Seminet lehû nefsühû*) “Nefsi de mânevi bakımdan kuvvetlenir bu sefer. Kimse önünde duramaz hale gelir.”

Su nefis denilen düşmanın hileleri çok gizlidir. Kimse anlamaz. Karşımızdaki düşman bize bağırır çağırır, silah çeker; biz onun düşman olduğunu biliriz.

Kimse Yunanlı’ya itimad eder mi? Etmez, düşmanımızdır. Moskof’a itimad eder mi? Etmez, düşmanımızdır, bilir.

Ama nefsi hiç kimse bilmiyor ki. Nefsin düşman olduğundan ve içinde bir nefsi olduğundan herkes haberdar değil. Kendisinin içinde nefis denilen bir varlık var, onu hep zararlara günahlara götürüyor. Meyhaneye götüren o, kumarhaneye götüren o, camiden uzak tutan o, arkadaşıyla kavga ettiren o, haramları işlettiren o. Âhirette Allah divanında celle celâlühû’ya yüzü yere eğip, mahcup ettirecek olan o nefis; hiç kimse onun düşman olduğunu bilmiyor.

Halbuki Peygamber Efendimiz çok ikaz etmiş:⁹

أَعْدَىٰ عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ.

⁹ Beyhakî, *Zühdü’l-Kebîr*, c.I, s.359, no:355; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan. Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5248; Harâitî, *’l-tilâlû’l-Kulûb*, I, s.35, no:32; Ebû Mâlik el-Eş’arî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.431, no:11263; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.143, no:412, 2144; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.270, no:19379.

(A'dâ adüvvüke nef süke' lletî beyne cenbeyke)
[Senin en büyük düşmanın, şu iki yanın arasındaki, içindeki nefsidir.] buyurmuştur.

Başka düşman arama! Senin kendine yaptığın zararı iki cihan halkı bir araya gelse yapamaz. Sen kendine neler ediyorsun...

Bu nefsin düşman olduğunu bilelim, nefsimize yüz vermeyelim. "Aklın emrinde çalışsın kerata... Girsin aklın emrine, çalışsın. İsteddiği kadar yiyecek veririm. Zalim değilim. Normal uykusunu veririm, Rasûlüllah'ın emrettiği, dinimizin müsaade ettiği vakitte uyusun, namaz vaktinde kalksın. Dinimiz müsaade ettiği zaman yemek yesin, 'oruç tut' dediğimiz zaman tutsun, edebini takınsın, yola gelsin. Hiç yüz vermem." diyebilirsek ne âlâ... Aksi takdirde bizi mahveder. Şahsen bizi mahvediyor, topluluk olarak cemaatleri de mahvediyor nefis.

d. Allah'ın Kulunu Affetmesi

Öbür hadis-i şerife geçtik

مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا إِنْ شَاءَ أَنْ يُغْفَرَ
لَهُ، غَفَرَ لَهُ؛ وَإِنْ شَاءَ أَنْ يُعَذِّبَهُ، عَذَّبَهُ؛ كَانَتْ حَقًّا
عَلَى اللَّهِ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ

(ك. حل. عن أنس)

RE. 400/3 (Men eznebe zenben, fealime ennehû lehû rabben in şâe en yağfire lehû, gafere lehû; ve in şâe en yüazzibehû, azzebehû; kâne hakkân ala'llâhi en yağfire lehû.)

Haydi gözünüz aydın!

Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş, Müstedrek'te rivayet olunmuş bir hadîs-i serîf. Peygamber Efendimiz sizi, bizi, gözü kara günahlı kulları teselli ediyor.

Müjde! (*Men eznebe zenben*) “Kim bir günah islediye, bir günah irtikâp ettiyse... (*Fealime ennehû lehû rabben*) Bildiyse ki onun bir Rabbi var. (*În şâe en yağfire lehû, gafere lehû*) Eğer onu mağfiret etmek isterse, mağfiret eder. (*Ve in şâe en yuazzibehû, azzebehû*) Eğer dilerse azaplandırabilir.”

Böyle bir Rabbi olduğunu bilirse...

(*Kâne hakkân ala'llâhi*) “Allah'in üstüne hak olur, (*en yağfire lehû*) bu şuura ermiş kulu afv u mağfiret eylemek.”

Günahsız mıyız, günahlı mıyız?

“—Deryâ-i zenbi boyladık, ayağımız günah deryasının dibine değdi, battık da dibine değdi, günahlarımız çok, yüzümüz kara; artık ne namaz kılalım, ne oruç turalım, ne ibadet yapalım. Çünkü battık!”

Yok! Dinde “batti balık yan gider” mantığı yok. Çünkü kulun günahi ne kadar çok olursa olsun Allahu Teâlâ hazretlerinin rahmeti, mağfireti var; kulu affeder. Hele kul bilirse ki kendisinin bir Rabbi var, affetmek onun sâninindir, [rahmetine yaklaşıp]. İsterse azaplandırır, isterse affeder. Bilmiyoruz, iki ihtimal var, Peygamber Efendimiz ikisini de söylüyor.

Dilerse azaplandırır. Dilerse azap eder.

“—Rabbim ben kusur isledim. Dilersen azap edersin, dilersen bağışlarsın.”

Peygamber Efendimiz;

“—Kim bunu böyle bilirse, onu afv u mağfiret etmek Allah’ın üzerine hak olur.” diyor.

Allah günahları bağışlar.

Ey nefişlerine zulmeden, ey günah işlemiş olan kullar! Evet, yüzünüz kara ama Rabbiniz Gaffârü’z-zünûb, günahları bağışlayıcı; Settârü’l-uyûb, ayıpları örtücü...

Kuddûsî KS, ne kadar güzel söylemiş:

Ey rahmeti çok padişah,

Cürmüm ile geldim sana;

Ben eyledim hadsiz günah,

Cürmüm ile geldim sana!

Hadden tecavüz eyledim,

Deryâ-yı zenbi boyladım,

Mâlum sana, ben neyledim,

Cürmüm ile geldim sana!

Adın senin Gaffâr iken,

Ayb örtücü Settâr iken,

Kime varam sen vâr iken,

Cürmüm ile geldim sana!

Kuddusi Hazretleri Niğde’li, Bor’lu. Nakşi, Kadiri mesâyihinden, evliyâullahtan, zamanın kutuplarından bir zat-ı muhteremmis. Böyle söylemiş. Allah şefaathlerine nâil eylesin...

Nereye gideceğiz, başka hangi kapı var? Nereye gidebiliriz ki?Yâ Rabbi! Senin adın Gaffâr iken, senin adın günahları afv u mağfiret edici, ayıp örtücü Settâr iken ben kime varayım? Başka kime gidilir? Türbeye mum mu yakılır, başkasına minnet mi edilir?

Aç elini, koy başını secdeye, gözlerinden inci gibi yaşları dök.

Bu günahın karalığını ne temizler? Ne Fay temizler, ne Puro temizler, ne Tursil temizler, ne Pop temizler; bu günahın karasını gözyaşı temizler. Gözünden kanlı yaşı akıtırsın:

“—Yâ Rabbi! Senden çok utanıyorum. Sen bana sabahtan akşama, her zaman nimetler ihsan ettin. Bana şu şu nimetleri verdin, beni bu hale getirdin. Beni müslüman etmişsin; bir kere bu nimeti ödeyemem. Ümmet-i Muhammed etmişsin, Peygamber SAS gibi Seyyidü’l-evvelîn ve’l-âhirin, gelmiş ve geçmişlerin efendisi bir peygamberin ümmeti etmişsin. Eski peygamberler ona ümmet olalım diye can atmışlar. Ona ümmet etmişsin, şu nimetleri vermişsin. Cennet gibi bir memlekette yaşıyorum, el- hamdü lillâh! Su sırada harp yok, darp yok, hürriyet içindeyim.

Dışarıda çeşit çeşit meyveler var, güneş pırıl pırıl, gök masmavi, deniz yemyeşil, dağlar ağaçlık; bulunur bir memleket değil. Utanıyorum yâ Rabbi! Bunca nimetlere karşı sana iyi kulluk edemedim. Affet, bağışla yâ Rabbi! İnşâallah bana kuvvet ver, sana kötü kulluk yapmayayım, iyi kulluk yapayım, günah işlememeyim!” diye yalvarırsın, gözyaşı döküyorsun, Allah bağışlar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri kulunun doğru yola gelmesinden nasıl memnun olur, tarif edilmez. Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfte tarif etmiş, buyuruyor ki:

Çöl; üstü kızgın güneş, altı kızgın kum... Bir insan çölde giderken, devesine su tulumlarını almış, gıdasını almış, uzun bir yola çıkmış gidiyor. Bu yolda ihtiyacı olmuş, devesinden inmiş.

Peygamber Efendimiz anlatıyor, Arapçasını söylemiyorum, Türkçesini söylüyorum. Devesinden indi; ağaç, taş yok ki bağlasın. Tam ihtiyacını görürken, deve ürktü, kaçtı. Haydi bakalım ara bul deveyi... Bir sürü kum tepesi... Bir tepenin üstüne çıkarsa öbür tarafı çukur, bir tepeye çıkıyorsun, deve yok; ara tara, deve gitti. Çölün ortasında kaldı. Yol yok, ağaç yok, su tulumu da gıda da gitti, ne yapacaksınız? Güneş tepede, yoruldu, yürüyemez hâle geldi, sendelemeye başladı. Kumlara yıkıldı mı, güneş artık onu öldürür, orada ölüm var, gidersin.

Derken birden bineğini buluveriyor. Devesini, atını veya merkebini neyse... Kendiliğinden geliveriyor, yularına yapışıyor. Su da geldi, gıda da geldi, can geldi.

“—Yâ Rabbi! Sana çok şükür! Sen benim merhametli Rabbimsin; ben senin âciz nâciz kulunum!” diyecek yerde diyor Peygamber Efendimiz; “Yâ Rabbi! Ben senin Rabbinim, sen benim kulumsun!” der diyor insan şaşırarak, sevincinden yani.

Başka zaman dili dolaşır da ters söz söylemez ama, aklı gitti dili dolaştı, öyle söyleyeyim. “İşte o kadar çok sevinir Allah” diye öyle anlatmış. Bir insan doğru yola geldi mi, Allah o kadar çok sevinir.

Cehenneme atılmayı kendimiz kararlaştırıyoruz; biz kendimiz “İlle cehenneme gideceğiz.” diye günahlara dalıyoruz. İnsanlar zorla cehenneme gidiyor, yoksa Allah Gaffârü’z-zünûb, Settârü’l-uyûb. Kendisinin affedici olduğunu bileni affetmek üzerine hak oluyor. Şu hadîs-i serîfin güzelliğine bakın!

Onun için, ümitsizliğe düşmeyin. Mevlâ’ya güzel kulluk etmeye bakın. Öyle yapalım. Allah gayret versin.

e. Gülerек Günah İşlemek

İbn-i Abbas RA rivayet etmiş, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:¹⁰

مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا وَهُوَ وَيَضْحَكُ، دَخَلَ النَّارَ وَهُوَ وَ

يَبْكِي

(حل. عن ابن عباس)

RE. 400/4 (*Men eznebe ve hüve yedhakü, dehale’n-nâre ve hüve yebkî.*)

¹⁰ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.578, no:5810; Ebû, Nuaym, *Hilyetü’l- Evliyâ*, c.IV. s.96; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.218, no:10237; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XLI, s.407, no:45495.

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilen bir hadîs-i serîf. Aynı mevzu ile ilgili. Hani insan günah işliyor. Günahlar tatlıdır; içki içmek, sinemaya gitmek, safa, plaj, harama bakmak tatlıdır. İnsan kimisinin tadını bilir, kimisinin bilmez ama herkesin koştuğuna bakılırsa, yani arıların bala üşüştüğü gibi günaha üşüşüyor millet. Deniz kenarlarını biliyorsunuz; günah tatlıdır, insanlar güle güle, kasıklarını tuta tuta günah işlerler, çok eğlenirler.

“—Çok eğlendik bu akşam!”

Çok eğlendin...

(Men eznebe ve hüve yedhakü dehale'n-nâre ve hüve yebkî) ”Kim gülerek günah işlerse, ağlaya ağlaya cehenneme girer.”

Günahlar tatlıdır ama sonu acı gelir. Sevaplar sıkıntılıdır ama sonu hoş gelir. Cennetin yolu dağın üzerinde patika yol gibidir, ayak yere basamaz, zordur. Cehennemin yolu vadide düz, kolayca gidilen bir yol gibidir. Basılmış, yazılmış hiç zorluğu olmayan yol gibidir. Cehennemin yolu kolaydır. Bırakırsan herkes dosdogru cehenneme gider. Cennete gitmek için yamaçlara sarıp, meşakkatleri yüklenmek, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızası uğrunda bazı fedakârlıklara katlanmak lâzım.

f. Dünyada Günahının Cezasını Çeken Kimse

Öbür hadîs-i serîf...

Hız. Ali Efendimiz rivayet etmiş. Hız. Ali Efendimiz'den oldu mu bir hadisin rivayeti, içime başka bir tat geliyor.

Neden? Bizim memleketimizde bazı kardeşlerimiz var, Hz. Ali Efendimiz'e bağlı olduğu söyleniyor, Alevî deniyor.

Alevî ne demek? Ali sözünden gelmektedir, "Hz. Ali'ye bağlılar" demek. Eğer bağlıysanız dinleyin bakalım! Hz. Ali Efendimiz bir hadis rivayet etti mi hoşuma gidiyor. Hz. Ali Efendimiz'in bin sözü var çantamda, nasib olursa tercümesini çıkarırız, görürler.

Bakalım Hz. Ali Efendimiz ne demiş?

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Cerîr rivayet etmiş. Bu hadîs-i serîfe de sahih diyor. Râvîsi, Efendimiz'den duyup da nakleden Hz. Ali Efendimiz.

Peygamber Efendimiz söyle buyurmuş:¹¹

مَنْ أَذْنَبَ فِي الدُّنْيَا ذَنْبًا، فَعُوقِبَ بِهِ، فَاللَّهُ أَعْدَلُ
مِنْ أَنْ يُثَنِّيَ عُقُوبَتَهُ عَلَى عَبْدِهِ؛ وَمَنْ أَذْنَبَ
ذَنْبًا فِي الدُّنْيَا، فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَفَا عَنْهُ، فَاللَّهُ
أَكْرَمُ مَنْ أَنْ يَعُودَ فِي شَيْءٍ قَدْ عَفَا عَنْهُ

(حم. وابن جرير و صححه عن علي)

¹¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.26, no:2594; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.99, no:775; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.328, no:17371; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.303, no:342; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.307. no:12966; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XLI, s.407, no:45494.

RE. 400/6 (Men eznebe fî'd-dünyâ zenben, feükibe bihî, fa'llâhu a'delü min en yüsenniye ukûbetehû alâ abdihi ve men eznebe zenben fî'd-dünyâ fe-setera'llâhu aleyhi ve afâ anhu, fa'llâhu ekremü min en yeûde fî sey'in kad afâ anhu.)

Şu hadîs-i serîf de bizim için müjdedir. Buyurmuş ki Efendimiz:

(Men eznebe fî'd-dünyâ zenben feükibe bihî)
"Kim dünyada bir günah işler de, ona seriat tarafından ceza verilir, o cezayla cezalandırılır..."

Arada bir hadis atlamışız, onu da okuyalım. Aynı mevzuda olduğu için başlangıçları aynı olduğundan atladık, bir daha okuyorum:¹²

مَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا، فَأُقِيمَ عَلَيْهِ حَدُّ ذَلِكَ الذَّنْبِ، فَهُوَ
كَفَّرْتُهُ

(ابن النجار عن ابن خزيمة بن ثابت عن أبيه)

RE. 400/5 (Men eznebe zenben, feukîme aleyhi haddü zâlike'z- zenbi, fehüve keffâretühû.)

"—Kim bir günah işlerse ve onun üzerine had ikâme olunursa, bu onun keffâretidir."

Mânası şu: "Kim bir günah işler de onun üzerine had ikâme olunursa, bu günahın haddi onun keffâretidir."

Had demek, cezâ-i şer'î demektir.

¹² *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.307, no:12964; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XLI, s.406, no:45490.

Bir insan içki içerse meydan dayağı, sopa ile dövülür. Bir insan hırsızlık ederse, hırsızlığı sabit olursa ‘su sartlar ile söyleolursa’ eli kesilir. Bir insan evliyken zina edip ‘su su su’ sartlar da olursa recm olunur. Bir insan şu hatayı yaparsa, bir namuslu insana iftira eder, iftirasından dolayı şu cezaya çarptırılır. İşte bu cezalara “had-i şer’î” derler, şer’î ceza, seriatın o suçta verdiği ceza demektir.

Kim böyle bir günah işler de dünyada onun üzerine bu şer’î ceza tatbik olunursa; dövülmekse dövülmek, recm edilmekse recm edilmek, kesilmekse kesilmek, idamsa idam... Bu verilen cezalar o günahların kefâretidir. Artık günah gider. O cezayı çekti mi günahı da silindi.

Simdi Hz. Ali Efendimiz’den nakledilen hadîs-i serîfe geçelim:

مَنْ أَذْنَبَ فِي الدُّنْيَا ذَنْبًا، فَعُوقِبَ بِهِ، فَاللَّهُ أَعْدَلُ
مِنْ أَنْ يُثَنِّيَ عُقُوبَتَهُ عَلَى عَبْدِهِ؛ وَمَنْ أَذْنَبَ
ذَنْبًا فِي الدُّنْيَا، فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَفَا عَنْهُ، فَاللَّهُ
أَكْرَمُ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي شَيْءٍ قَدْ عَفَا عَنْهُ

(حم. وابن جرير و صححه عن علي)

(Men eznebe fî’ d-dünyâ zenben) “Kim dünyada bir günah işlemişse, (feùkibe bihî) ve dünyada onun cezası verilmişse.”

Çünkü günahların cezası var; hırsızlık yapanın, iftira edenin, bilmem şu günahları işleyenin cezası var.

“Dünyada cezalandırılmışsa... (Fa’llàhu a’delü min en yüsenniye ukûbetehû alâ abdihi) Allah kulu üzerine bir suçun cezasını ikinci bir defa vermekten daha âdildir, böyle adaletsizlik yapmaz.”

Bir kere cezayı çekmişse, ikinci defa o cezayı çekmez. Âhirette o günahtan dolayı cezalandırılmaz. Bitti, günahından kurtulur cezayı çekince.

(Ve men eznebe zenben fî’-dünyâ) “Kim dünyada bir günah islediyse, (fesetera’llàhu aleyhi ve afâ anhu) Allah o günahın üzerini örttüyse, kimse anlamadıysa...”

“Bir kabahat işlemiş ama polis farkına varmamış, müfettiş anlayamamış; dünyada gizli kalmış, örtülü kalmış. Allah böyle saklamış, affetmişse... (Fa’llàhu ekremü min en yeûde fî sey’in kad afâ anhu) Allah dünyada affetmiş olduğu bir şeyi âhirette gelip de cezalandırmak için ortaya dökmekten daha kerîmdir.” Böyle yapmaz.

“—Affetmiş, örtmüşse örter, dünyada cezası çekilmişse âhirette bir daha vermez.” demek.

Bununla ilgili birçok rivayetler vardır.

Bir kadıncağız geldi;

“—Yâ Rasûlallah! Ben bir kabahat işledim, zinâ ettim.” dedi.

Peygamber Efendimiz onu gönderdi. Ondan sonra şöyle oldu böyle oldu, sonunda cezası tatbik edildi. Cezası tatbik edilirken, birisi de onun aleyhinde konuştu, seni bilmem ne falan diye. Kabahatli bir insan cezası veriliyor ya.

Coştu, heyecanlandı öyle konuştu. Peygamber Efendimiz onu yasakladı:

“—O çektiği ceza ile affolundu; o günahtan dolayı ona dil uzatıp durma!” diye mani oldu.

Onun için bu şer’î cezalar, âhirette azaba uğramamak için dünyada verilmiş cezadır. Âhirette bir daha ceza olmaz; o günah temizlenir, ötekisi keffâret olur.

g. Bir Yıl Ezan Okumanın Karşılığı

Enes ibn-i Mâlik’ten rivayet edilmiş bir hadîs-i serîf.

Peygamber Efendimiz SAS’den müezzinlere bir iltifat var bunda, müezzinlikle ilgili bir iltifat. Buyurmuşlar ki:¹³

مَنْ أَدَانَ سَنَةً مِنْ نِيَّةٍ صَادِقَةٍ، لَا يَطْلُبُ عَلَيْهِ أَجْرًا؛
دُعَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَوُقِفَ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ، فَقِيلَ
لَهُ: اشْفَعْ لِمَنْ شِئْتَ

(أبو عبد الله الحسين بن جعفر الجرجاني في أماليه، وحمزة بن يوسف السهمي في معجمه، كر

والرافعي، وابن النجار عن موسى الطويل)

RE. 400/7 (*Men ezzene seneten min niyyetin sâdikatin lâ yatlubu aleyhi ecren duiye yevme’l-kıyâmeti ve vukıfe alâ bâbi’l- cenneti fekîle lehû: İşfa’ li-men şî’te.*)

¹³ Temmam, *el-Fevaid*, c.II, s.419, no:919; Musa Taviil Rh.A’ten (Enes ibn-i Malik RA’ın azadlı kölesi)

Kenzü’l-Ummal, c.VII, s.689, no:20936; *Camiü’l-Ehadis*, c.XLI, s.406, no:45488.

Allah Allah!

(*Men ezzene seneten*) “Kim bir sene boyunca ezan okursa; (*min niyyetin sâdikatin*) doğru, has, samimi, sâdık bir niyet ile ezanı okursa...” Kalbinde başka kötü niyet yok, art niyet yok, kötü bir şey yok. Başka bir şey düşünmüyor. Allah rızası için okuyor.

(*Lâ yatlübu aleyhi ecren*) “Bu okuduğu ezan için de ecir istemezse... Ücret, para istemezse; (*düiye yevme'l-kiyâmeti ve vukıfe alâ bâbi'l-cenneti*) kıyamet gününde çağrılır, “Gel, şurada dur!” diye cennetin kapısında durdurulur. (*Fekîle lehû*) Ona denir ki: (*İşfa' li-men şî'te*) “Dilediğine şefaet et! Al şu ehl-i cehennemden kaç kişi istiyorsan, kapıdasın, dahil ediver cennete...”

Hani bazı yerde kapıya bekçi koyuyorlar da; “Hüviyetini göster.” diyor. Yani, tanıdık olsa meselâ, giriverirsin. Diyelim ki bir sarayın kapısı, bir müzenin kapısında tanıdık olur; gel derse bedavadan girmek mümkün olur. Öteki cennete girecek durumda değil ama, kapıdaki şahıs; “Gel haydi, bana şefaet salâhiyeti verildi, gir içeriye!” derse, girer.

Bu hadîs-i şerîf ezanın, müezzinliğin kıymetini gösteriyor.

h. Yedi Yıl Müezzinlik Etmenin Mükâfatı

Bir iki hadisi şerif daha var peş peşe... Onları da okuyalım!

Birinci hadis-i şerif şöyle:¹⁴

مَنْ أَدَّنَ سَبْعَ سِنِينَ مُحْتَسِبًا، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ
بِرَاءَةً مِنَ النَّارِ

(ت.ه. عن ابن عباس)

RE. 400/8 (*Men ezzene seb'a sinîne muhtesiben, kütibet lehû berâetün mine'n-nâr*)

Tirmizî'de mevcut bir hadîs-i serîf, İbn-i Abbas RA rivayet etmiş.

(*Men ezzene seb'a sinîne*) “Kim yedi sene ezan okursa, (*muhtesiben*) sevabını Allah’tan bekleyerek, sevabını Allah verir diyerek ezan okursa; (*kütibet lehû berâetün mine'n-nâri*) ona cehennemden âzatlık beratı verilir.”

Ona, “Bunu cehenneme sokmayın, bu cehenneme girmeyecek!” diye eline vesika verilir. Cehenneme girmez yani. Yedi sene müezzinlik ederse...

Bir cami yapsak, Allah nasib etsin, imamlığı, müezzinliği bizde olsa; yedi sene değil, on sene değil, on yedi sene biz okusak, ne güzel olur! Köyümüzde mi olur, kentimizde mi olur, mahallemizde mi olur...

¹⁴Tirmizi, *Sünen*, c.I, s.347, no:190; İbn-i Mace, *Sünen*, c.II, s.426, no:719; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XI, s.78, no:11098; Bezzar, *Müsned*, c.II, s.179, no:4937; İsbahani, *Ahbar-ı İsbahan*, c.VI, s.236, no:40314; Ukayli, *Duafa*, c.III, s.283, no:674; Abdullah İbn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.683, no:20904; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.405 no:45486.

İnsan duyduğu hadîs-i serîfi de tatbik imkânını bulmalı! Ondan sonra cennetin kapısında dur, yakınlarına “Sen de gel, sende gel, sende gel!” de, hepsini sok cennete...

i. On İki Sene Ezan Okumanın Karşılığı

Bu da bir baska hadîs-i serîf. Abdullah ibn-i Ömer RA tarafından rivayet edilmiş:¹⁵

مَنْ أَذَّنَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً، وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ،
وَكُتِبَ لَهُ بِتَأْذِينِهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ سِتُّونَ حَسَنَةً،
وَلِكُلِّ لِيٍّ إِقَامَةٌ ثَلَاثُونَ حَسَنَةً

(ه.ك. عن ابن عمر)

RE. 400/9 (*Men ezzene sintey aşrete seneten, vecebet lehü'l- cennetü; ve kütibe lehû bite'zînihî fî külli yevmin sittûne haseneten. ve li-külli ikâmetin selâsûne haseneten.*)

(*Men ezzene sintey aşrete seneten*) “Kim on iki sene ezan okursa, (*vecebet lehü'l-cennetü*) cennet ona vacib olur. (*Ve kütibe lehû bite'zînihî fî külli yevmin sittûne haseneten*) O ezanından dolayı her gün ona altmış hasene yazılır, bir kamet getirmesinden dolayı da otuz hasene yazılır.”

¹⁵ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.429, no:720; Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.312, no:8733; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.I, s.433, no:1881; Bezzar, *Müsned*, c.II, s.251, no:5933; Begavi, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.319; Dara Kutni, *Sünen*, c.I, s.240, no:24; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.VII, s.683, no:20905; *Camiü'l-Ehadis*, c.XLI, s.405, no: 45484.

Burada da kayıt yok, “Kim on iki sene müezzînlîk yaparsa...” dedi.

j. Beş Vakit Ezan Okumanın Karşılığı

Bir tane daha hadisi şerîf var.

Ezan okumakla ilgili bir hadîs-i serîf daha var. Bu da Ebû Hüreyre RA’dan rivayet edilmiş:¹⁶

مَنْ أَدَّنَ خَمْسَ صَلَوَاتٍ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ
لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ؛ وَمَنْ أَمَّ أَصْحَابَهُ خَمْسَ
سَلَوَاتٍ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ
مِنْ ذَنْبِهِ

(ق. عن أبي هريرة)

RE. 400/10 (*Men ezzene hamse salavâtin îmânen va’htisâben gufire lehû mâ tekaddeme min zenbihî.*)

“—Kim Allah’a inanarak, sevabını Allah’tan bekleyerek beş vakit namazın ezanını okursa geçmiş günahları bağışlanır.”

Beş vakit, bu da kolay...

Beş vakit insan bir camide Allah rızası için ezan okursa... Bu da Ebû Hüreyre RA’dan.

¹⁶ *Kenzü’l-Ummal*, c.VII, s.683, no:20906; *Camîü’l-Ehadis*, c.XLI, s.405, no:45485.

Şimdi kardeşlerim gördünüz, bu dört hadîs-i şerîf başka başka kişilerden rivayet edilmiş ama hükümleri de başka başka; yedi sene, on iki sene, beş vakit namaz sekinde farklı farklı hükümler. Fakat bakın hepsi aynı kapıya çıkıyor; ezan okumanın ne kadar sevaplı olduğu...

Neden? Çünkü minareden insanlara hakkı tebliğ ediyorsun. (Allahu ekber) “Allah en büyüktür. (Eşhedü en lâ ilâhe illa’llah) Şehadet ederim ki ondan gayri ilah yok. Şehadet ederim ki Hz. Muhammed onun elçisidir, peygamberidir.” diyorsun.

“—Haydi namaza gelin!” diyorsun, insanları hayra çağırıyorsun. Ne kadar kıymetli bir iş yapıyorsun.

İşte böyle Allah’ın varlığını, birliğini insanlara tebliğ ederse, insanları hayra hakka davet ederse, bu mükâfatlara nâil olur.

Onun için, her zaman aklınız, fikriniz, işiniz, gücünüz; Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin yoluna kullarını çağırarak olsun! Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin büyüklüğünü, azametini, kudretini insanlara ilan etmek olsun! Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin var ve bir olduğunu yakınlarınıza anlatmak olsun.

Bizim asıl vazifemiz, müslüman olmaktır. Bizim asıl vazifemiz, dine yardım etmektir. Bizim asıl vazifemiz bakkallık değil, mühendislik değil, doktorluk değil, hocalık değil, hacılık değil; asıl işimiz İslâm’ın hizmetçisi, hâdimi olmaktır.

Hepimizin vazifesi bu. Hiç fark yok. Ben de bir hizmetçiyim, siz de bir hizmetçisiniz, dinimizin hizmetçisiyiz. Hepimiz el birliğiyle dinimize hizmet edersek, yeryüzü üzerinde küfür kalmaz.

Geçen gün gazetede okudum, yüreğim burkuldu: Sovyet Rusya'da devlet adamları Taşkent şehrine gelmişler. Para ayırıyorlar, daireler var, binalar var, salonlar var. Gazete; resmen dinsizlik propagandası yapmaya, Allahsızlık telkini yapmak için geldiler. "Dine inanmayın. Allah'a Peygamber'e inanmayın. Dinin asli esası yoktur. Dinsizlik en iyi şeydir. Boş verin, maddeciler olun, materyalist olun!" Artık ne diyecekse. Allah'a inanmamanın resmî propagandasını yapmak için gelmişler." diyor.

Neden Taşkent'e geliyor? Taşkent bizim dedelerimizin şehri. Orada bizim hemşehrilerimiz var, müslüman dindaşlarımız var, ırkdaşlarımız, kardeşlerimiz var. Moskof onların müslüman olmasından korkuyor da dinsiz yapmaya çalışıyor.

Bu memlekette insanları dinsiz yapmaya çalışan kime hizmet ediyor?

Kime hizmet ettiğini anlasın. Akıl için yol bir. Biraz akıllı olan anlar, şıp diye anlar. Moskof'la yan yana gelmesin, onunla aynı duruma düşmesin. Onlar bizim dindaşlarımıza, kardeşlerimize zulmediyorlar; bari biz bize etmeyelim.

Bizi dünyada, âhirette kurtaracak olan imanımız.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne olan imanımız, bizim şu pak dinimiz, bizi hem dünyada hem ahirette kurtarır. Biz saf, salih, hâlis, hakiki müslüman olursak cümle cihan halkı bize muhtaç olur; Allah bizi onlara muhtaç etmez.

Şu Suudi Arabistan'ın hâlini görmüyor musun?

Petrol çıkıyor, Amerika önünde diz çöküyor. Dağlarında da uranyum varmış. Dağlara tünel kazmak için deliyorlar, içinden altın madeni çıkıyor.

Allah yolunda kul olmak lazım. IMF'den para almaya lüzum yok; hazine İslâm'da, milletin haberi yok!

Amerikalı Dale Carnegie kitabında yazıyor:

Hindistan'da bir adamcağız varmış, fakir. Bir tarlası varmış ama her tarafı koca koca, iri iri taslar; bir şey ekse çok mahsul vermiyormuş. Dağarcığı almış; “Bu tarladan bir şey çıkmıyor.” diyerek terk-i diyar etmiş. Başka yerlerde yoksulluk içinde ölmüş.

“—Yoksulluk içinde ölen çok insan var; bunları ne diye anlatıyorsunuz?” diyeceksiniz.

Arkasını dinleyin: Meğer onun taşlı tarlasında elmas varmış, sonradan elmas çıkmış. Dünyanın meşhur elmaslarının özel isimleri bile vardır. Çok büyük bir elmas, 286 kırat koca iri elmas, *Kûh-i nûr* diye bir elmas var; müzelerde adı

anılan, ansiklopedilerde adı geçen elmas o tarladan çıkmış. İşte o tarlada. Sahibi yoksul ölen tarlada. Diyar-ı gurbetlerde aç açık ölen o adamın o taşlı tarlasından çıkmış elmas.

İste bizim İslâm'ımız da böyle. Biz de diyâr-ı gurbette İslâm'dan gayri yabancı diyarlarda, İslâm'dan gayri ideolojilerde şifa arıyoruz. Tarlamız elmas dolu, başkası çıkaracak.

İbret alın. Bu misal hatırınızda sağlam kalsın.

İslâm'dan kopabiliriz. Allah'ın kullara ihtiyacı yok. Cümle cihan kâfir olsa Allah'ın azametinden zerre eksilmez. Bu millet dinden kopabilir arkadaşlar. Sen de, ben de dinden imandan kopsak Allah'ın azametine bir noksanlık gelmez. Muhtaç olan biziz! Biz bu dine hava kadar, su kadar muhtacız! Biz bu dine sahip olduk mu şahsen huzurlu, mutlu olacağız; cemiyet olarak düzenli, çalışkan, temiz, pak olacağız. Allah belki kazdığımız zaman boş çıkan kuyudan petrol fışkırtacak, belki yol açmak için yardıığımız dağdan elmas çıkacak müslüman olursak.

İslâm'ı bıraktın mi bereket gider. Bereket gitti mi hiçbir hayır olmaz. "Elmas çıksın" diye müslümanlık yapılmaz; "Kahir da gelse lütuf da gelse ben Allah'ın kuluyum, müslüman olarak yasayacağım, müslüman olarak öleceğim." diyeceğiz ama Allah kulunu taltif eder yolunda gittiği zaman. Allah'ın yolundan ayrılmayalım.

Allah'ın yolunun dışında ne madde vardır ne mânâ vardır. Ne maddi refah vardır, ne manevi refah vardır. Aklınızdan çıkmasın. İyi müslüman olmaya bakın. En büyük hazine, en büyük ganimet İslâm'dır; bunun kıymetini bilin.

Pekiyi aziz kardeşlerim!

Çok güzel hadisler geldi. Müjdeli hadisler geldi. Ağzımız tatlı tatlı, inşaallah sâlimen, gànimen sevaplar kazanmış olarak evlerimize döneriz.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

15. 07. 1984 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

